

ՊԵՏՐՈՍ ՅՈՎԱԷՓ ԱԼԱՀԱՅՏՈՅԵԱՆ
(1934-2022)

Սսփիռքահայ արուեստաբան, ազգագրագետ, բանահաւաք, երաժշտագետ, երգահաւաք¹, Պետրոս Ալահայտոյեան, մասնագիտութեամբ դեղագործ, սկսնական շրջանին ջութակահար:

Ծնած է Պէյրութ, 29 Նոյեմբեր 1934ին, Հայոց Յեղասպանութենէն վերապրած, ուրճացի դեղագործ Յովսէփ եւ Բերկրուի Ալահայտոյեաններու յարկին տակ: Երաժշտական ուսումը ստացած է Պէյրութի Ազգային երաժշտանոցին մէջ: Փոքր տարիքէն, ընտանեկան յարկէն ներս մեծ յափշտակութեամբ կ'ունկնդրէ Կոմիտասի ընկերակցութեամբ Արմենակ Շահմուրատեանի երգած կոմի-տասեան երգերը եւ կը թրծուի հայ երաժշտութեան ոգիով: Յետագային մաս կը կազմէ Կոմիտասի սան՝ Բարսեղ Կանաչեանի «Գուսան» երգչա-խումբին, եւ կ'օգնէ Կանաչեանին իր ձեռագիրերու դասատրումին եւ սրբագրութիւններուն:

Ալահայտոյեան համալսարանական ուսումը կը ստանայ Պելճիքայի մէջ: Նախ կ'ուսանի դեղագործութիւն Լուվէի համալսարանին մէջ եւ Պէյրութ վերադառնալով կը ստանձնէ դեղարանը: Հինգ տարի ետք ան կրկին կը մեկնի Պելճիքա, այս անգամ հետեւելու երաժշտագիտութեան հնգամեայ դասընթացքներուն: Պէյրութ վերադարձին, վերստանձնելով հանդերձ իր հօր դեղարանը, ան կը ծաւալէ երաժշտական գործունէութիւն, կ'ուսումնասիրէ Կանաչեանի ստեղծագործութիւնները, կը գրէ գրախօսականներ, քննական յօդուածներ՝ *Ահեկանի*, *Քազինի*, *Ջանասէրի* եւ *Ազդակի* մէջ, գրախօսականով աշխատակցած է *Հայկազեան հայագիտական հանդէսին* (Դ. եւ Զ. հատորներ):

Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմին բնակութիւն կը հաստատէ Պելճիքա: 1977-94՝ կը պաշտօնավարէ Պրիքսէլի պետական ծայնասփիռ-դի-հեռատեսիլի կայանին մէջ: Իր նախաձեռնութեամբ ելրոպացի երաժիշտներ կը նուագեն եւ կ'երգեն Կոմիտասի երկերէն: 1995ին կը հաստատուի Կլենտէյլ-Քալիֆորնիա, ուր կը զբաղի իր ազգագրական հաւաքածոյին ուսումնասիրութեամբ, միաժամանակ պարբերաբար կը ստորագրէ երաժշտական քննարկումներ եւ քննադատական յօդուածներ՝ տեղւոյն հայատառ մամուլին մէջ:

Իր հիմնական եւ մնայուն գործը կը հանդիսանայ տասը տարիներու վրայ երկարող իր երգահաւաքի եւ վկայաքաղի հետազօտական գործունէութիւնը: 1985ին, Յեղասպանութեան 70 եւ Կոմիտասի մահուան 50ամեակ-

¹ Ըստ իրեն՝ «երաժշտաբան՝ երաժշտութեան տուեալ բնագաւառ մը կամ հեղինակ մը ուսումնասիրող եւ գիտաշխատող երաժշտագիր»:

ներուն առիթով, իր միջոցներով, կը շրջագայի Սփիուքի հայահոծ քաղաքներ, ի մասնաւորի Փարիզի, Սէն Ռաֆայէլի, Հալէպի, Քեսապի, Քամիշլիի, Աթենքի, Տիբրոյթի, Լոս Անճելըսի հայկական ծերանոցները եւ կը ծայնագրէ Հայոց Յեղասպանութենէն վերապրած մամիկներն ու պապիկները: Այսպէսով, ան կը յաջողի հաւաքել ցարդ անծանօթ, մոռցուած եւ ազգագրական/բանահիւսական արժէք ներկայացնող մեղեդիներ, տոհմիկ երգեր:

Ալահայտոյեան լոյս ընծայած է *Բալուի (եւ փարաժաշրջանի) երաժշտական-ազգագրական հաւաքածոյ* հատորը երկու խտասալիկներով միատեղ, (2009), *Վան-Վասպուրականի ազգագրական բնորոշ երգային նմուշները* երկու խտասալիկով (2015): 2017էն իվեր, իր ծայնագրած երգային նմուշները աշխարհագրական բաժանումներով մաս առ մաս լոյս կը տեսնեն *Յուշամատեն* կայքէջին վրայ: Իր վերջին կոթողական աշխատութիւնը - գործակցութեամբ երաժշտական խմբագիր եւ համակարգչային նոթագրող դոկտ. Ծովիկ Մկրեան-Մարգարեանի - *Երաժշտական երկերու ժողովածուն* է (2019), որ կը պարունակէ Կանաչեանի երաժշտական ամբողջական վաստակը կազմող մեներգերն ու խմբերգերը վերանայուած, սրբագրուած:

Ան կարեւոր ներդրում ունեցած է Համազգայինի նախաձեռնած 12 խտասալիկներու հրատարակման, գրելով անոնցմէ շատերուն յառաջաբանները: Այս խտասալիկները կ'ընդգրկեն ընդհանրապէս սփիւքահայ հեղինակներու երկեր: Համազգայինի հետ իր վերջին գործը եղաւ Կանաչեանի ամբողջական երկերուն թուայնացումը (դոկտ. Ծովիկ Մկրեան-Մարգարեանին հետ):

Ան 2021ին իր երգահաւաք-երաժշտաբանի աշխատանքին արգասիքը կազմող ծայնագրութիւնները, շուրջ 550 ծայներիգ, նուիրեց ՀՀ ԳԱԱ Ժողովրդական երաժշտութեան բաժնի Արամ Քոչարեանի անուան ծայնադարանին:

Պետրոս Ալահայտոյեան մահացաւ 11 Սեպտեմբեր 2022ին: Թաղման պաշտամունքը կատարուեցաւ 3 Հոկտեմբերին Կլենտէյլի Հայ աւետ. եկեղեցիին մէջ:

ՌՈՒՊԻՆԱ ԱԼԱՀԱՅՏՈՅԵԱՆ-ԱՐԹԻՆԵԱՆ
roubina.artinian@haigazian.edu.lb

ՍԵՐԳԷՅ ԳԱԼՍՏԵԱՆ
(1940–2022)

Շարժանկարի մասնագէտ, արձակագիր, լրագրող, բեմագրող, Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի վաստակաւոր գործիչ Սերգէյ Սարգսի Գալստեանը ծնուել է 1940ի Յունուարի 5ին, Վրաստանի Ծալկայի շրջանի Քարագլուխ գիւղում: 1967ին աւարտել է ԵՊՀ բանասիրական բաժնի